

Sammanfattning av Europadomstolens dom den 9 mars 2010 i målet R.C. mot Sverige, nr 41827/07

När en uppgiven iransk regimkritiker lägger fram medicinsk bevisning som ger stöd för hans uppgifter om inträffade övergrepp ankommer det på staten att skingra varje tvivel om risken för ny illabehandling.

Bakgrund

Sökanden, RC, är en vuxen iransk medborgare som kom till Sverige i oktober 2003 och ansökte om asyl.

Till stöd för sin asylansökan uppgav RC bl.a. följande. – I Iran var han aldrig medlem i något politiskt parti eller någon annan organisation. Han började dock redan 1993 föra fram kritik mot bristen av mänskliga rättigheter i Iran. Från 1997 mottog han hot från regimen. Hoten blev mer allvarliga sedan han 2000 för första gången deltog i en studentdemonstration. I samband med att han i juli 2001 för andra gången deltog i en sådan demonstration greps han av polisen. Han hölls kvar i sju månader i Sepah-fängelset där han utsattes för tortyr. Han fick bl.a. två knivhugg i låret, hett vatten hälldes över hans bröst och han blev slagen med knytnävsslag. Från Sepah-fängelset överfördes han till ett fängelse i sin hemstad där han befann sig i 17 månader. Han ställdes aldrig inför rätta i en vanlig domstol, men var tredje månad ställdes han inför en präst i en sorts religiös domstol. I samband med en religiös rättegång i juli 2003 då hans vänner var närvarande lyckades han smita ut från rättssalen. Därefter höll han sig gömd i ca två månader innan han lyckades fly från landet. Han fruktar allvarliga övergrepp om han tvingas återvända till Iran. Till stöd för sina asylskäl lämnade han in ett svenskt läkarintyg från vårdcentralen daterat till februari 2005. Enligt läkaren hade RC ärr och spår från skador som mycket väl kunde ha åsamkats RC på det sättet han beskrev.

Den nationella prövningen

I maj 2005 avslog Migrationsverket asylansökan. Beslutet motiverades enligt bl.a. följande. – Det har inte gjorts gällande att RC var medlem i något politiskt parti eller hade en ledande roll vid studentdemonstrationerna. Normalt sett är förfarandet vid revolutionsdomstolarna inte öppna för allmänheten. RC har inte kunnat lägga fram något stöd för sina påståenden om att han skulle vara av något som helst intresse för de iranska myndigheterna. Läkarintyget bevisar inte heller att han har utsatts för tortyr.

Vid den muntliga förhandlingen i migrationsdomstolen uppgav RC bl.a. att han hade deltagit i regimkritiska demonstrationer ända sedan 1988. Migrationsdomstolen avslog överklagandet i juli 2007 med tre röster mot en. Domen motiverades enligt bl.a. följande. – RC tar trappat upp sin berättelse genom att påstå att han även har varit delaktig i att organisera demonstrationer. Det är osannolikt att han skulle vara av intresse för iranska myndigheter då han inte har varit medlem i något politiskt parti eller organisation. Med hänsyn till landinformation om hur revolutionsdomstolarna fungerar är RC:s berättelse om hur han flydde från revolutionsdomstolen inte tillförlitlig. Det observeras också att RC stannade kvar i Iran under två månader efter rymningen. Därutöver har RC inte visat att han utsattes för tortyr i Iran. Vid en sammantagen bedömning har något skyddsbehov inte framkommit. En nämndeman var skiljaktig och ansåg att RC var trovärdig.

I samband med överklagandet till Migrationsöverdomstolen gav RC in två kallelser, ställda till hans hustru och till hans far, vari dessa kallades att infinna sig vid revolutionsdomstolen för förhör angående honom och hans rymning. Migrationsöverdomstolen vägrade prövningstillstånd i september 2007. Sedan Europadomstolen med tillämpning av regel 39 i domstolsreglerna hade anmodat Sverige att inte verkställa utvisningen till Iran beslöt Migrationsverket i november 2007 att avbryta verkställigheten.

Parternas huvudsakliga inställning i Europadomstolen

RC anförde bl.a. följande. – I Iran löper han en verklig risk att bli arresterad, torterad och kanske avrättad på grund av sina tidigare aktiviteter som regimkritiker för vilka han tidigare fängslats och torterats. Han anser att det förhållandet att han rymt från fängelset och lämnat landet illegalt innebär ökad fara för honom. Vid demonstrationen 2001 var han en av organisatörerna.

Sverige anförde bl.a. följande. – RC:s trovärdighet ifrågasätts. RC:s uppgifter om hur han lyckades fly från revolutionsdomstolen strider mot landinformation som anger att rättegångarna inte är öppna för allmänheten och att personer som går in och ut från domstolsbyggnaden kontrolleras noggrant. Han har även lämnat motstridiga uppgifter om sin roll vid demonstrationen 2001. Att beakta också är att RC inte uppgav att han blev pryglad förrän vid den rättsmedicinska undersökningen i maj 2008. Den rättsmedicinska undersökningen borde vidare ha initierats av RC vid det nationella förfarandet. Nu har det gått mer än sju år sedan den påstådda tortyren. Det kan inte heller uteslutas att RC:s skador åsamkats honom i samband med hans fotbollskarriär i Iran. Oavsett trovärdighetsbristerna är RC:s berättelse inte tillräcklig för att anse att han riskerar kränkande behandling i Iran. RC:s politiska aktiviteter har varit begränsade och han har inte ingett några officiella dokument som tyder på att han nu skulle vara av intresse för de iranska myndigheterna. Vid Sveriges ambassad i Tehrans undersökning har man inte heller kunnat fastställa att de ingivna kallelserna är autentiska.

På Europadomstolens begäran genomgick RC en rättsmedicinsk undersökning där den undersökande läkaren vid Kris och traumacentrum, Danderyds sjukhus fann att de aktuella skadorna mycket väl hade kunnat ske i 2001 samt att skadorna svarade väl mot RC:s uppgifter om hur de uppkommit. Läkarens slutsats var att undersökning talade starkt för att RC blivit torterad.

Europadomstolens bedömning

Inledningsvis slår Europadomstolen fast att den allmänna situationen i Iran i sig inte innebär att RC vid ett återvändande till hemlandet skulle riskera behandling i strid med artikel 3. Det måste därför göras en bedömning av RC:s individuella skäl.

Är RC trovärdig?

Europadomstolen godtar som en allmän princip att de nationella myndigheterna är bäst lämpade att bedöma fakta och frågor om trovärdighet. I det aktuella målet delas dock inte Sveriges uppfattning att de uppgifter som RC lämnat har varit sådana att de underminerar RC:s allmänna trovärdighet. RC har konsekvent vidhållit att han deltog i regimkritiska demonstrationer och att han anhölls och torterades av iranska myndigheter sedan han deltog i en demonstration i juli 2001. Kärnan i RC:s berättelse har vidhållits. Det finns vissa tveksamheter såsom avseende RC:s redogörelse för hur han flydde från fängelset. Dessa tveksamheter underminerar dock inte berättelsens övergripande tillförlitlighet.

Läkarintyget som RC ingav till Migrationsverket var inte författat av en expert. Intyget gav ändå en ganska stark indikation om att RC:s skador kan ha orsakats av tortyr. Under sådana omständigheter och enligt bevislätnadsregeln om tvivelmålets fördel var det upp till Migrationsverket att skingra varje tvivel om skadornas orsak. Migrationsverket borde ha inhämtat ett expertutlåtande om den troliga orsaken till skadorna då RC har uppnått en prima facie förklaring till skadornas uppkomst. Medan bevisbördan i princip ligger på den sökande delas inte Sveriges uppfattning om att det ankom på RC att ta fram ett expertutlåtande. I ett mål som det aktuella har staten en skyldighet att ta reda på samtliga relevanta omständigheter, särskilt när det finns en stark indikation att en sökandes skador kan ha orsakats av tortyr. Europadomstolen anser att slutsatserna i den rättsmedicinska undersökningen ska läggas till grund för bedömningen.

Av aktuell landinformation är det tydligt att iranska myndigheter ofta anhåller personer som deltar i fredliga demonstrationer och utsätter dem för kränkande behandling. Det är inte bara ledare i politiska

organisationer och andra högprofilerade som anhålls utan vem som helst som demonstrerar eller på något sätt motsätter sig den nuvarande regimen riskerar att gripas och utsättas för tortyr eller annan kränkande behandling. RC:s uppgifter om vad som skedde honom i samband med deltagande i en demonstration är förenliga med tillgänglig landinformation.

Mot denna bakgrund har RC uppfyllt sin bevisbörda för uppgifterna om att han greps och utsattes för tortyr av iranska myndigheter efter att i juli 2001 ha deltagit i en demonstration.

Löper RC i Iran en verklig risk för illabehandling?

Då RC har visat att han utsattes för tortyr är det upp till staten att skingra varje tvivel om risken för att han åter utsätts för behandling i strid med artikel 3. Vid bedömningen av om RC löper en verklig risk för illabehandling ska hänsyn i första hand tas till den aktuella situationen i Iran. Efter valet juni 2009 har situationen för de mänskliga rättigheterna försämrats avsevärt. Hänsyn måste också tas till att iranier som inte kan bevisa att de lämnade landet legalt löper en särskild risk att utsättas för myndigheternas granskning. I förevarande mål noteras att Sverige inte har invänt mot RC:s uppgifter om att han lämnade Iran illegalt. Sammantaget finns det grundad anledning att tro att RC kommer att utsättas för behandling i strid med artikel 3 om han tvingas återvända till Iran.

Skiljaktig mening

En domare är skiljaktig och anger bl.a. följande. – Svenska myndigheter har gjort en korrekt bedömning. Omständigheten att RC antagligen har utsatts för tortyr i Iran räcker inte för att belägga att han löper en verklig risk att torteras på nytt. Majoritetens syn på betydelsen av inträffade övergrepp följer inte Europadomstolens etablerade praxis.

Korshänvisning: MIÖD 2012:2